

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Taiteen perusopetusta koskevaan pykälään 1 olisi syytä lisätä viittaus opetussuunnitelmaan perustuvaan opetukseen. Se selventäisi taiteen perusopetuksen luonnetta, jota perusteluissa kuvataan. Myös viittausta luvanvaraisuuteen olisi syytä harkita liittyen erityisesti siihen, että taiteen perusopetuksen järjestämisestä säädetään erikseen lailla. Luvanvaraisuus erottaa taiteen perusopetuksen merkittäväällä tavalla muusta taidekasvatuksesta ja harrastamisesta.

Pykälän perustelutekstissä todetaan, että ”Tavoitteellisesti etenevä koulutus tarkoittaisi opetussuunnitelmaan perustuvaa opetusta. Oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma pohjautuu valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin, joissa kuvataan opetuksen rakenteet ja perusteet sille, miten eri taiteenalojen opinnoissa edetään eri ta-soilla johdonmukaisesti ja pitkäjänteisesti.”

Yllä mainittua perustelutekstiä on tarpeen muuttaa. Viittaaminen oppilaitoskohtaiseen opetussuunnitelmaan voi johtaa harhaan. Laissa ei jatkossakaan säädellä oppilaitoskohtaisista opetussuunnitelmista, vaan 3 §:n mukaan oppilaitoksissa tulee opetusta järjestää koulutuksen järjestäjän taiteenalakohdaisen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laatiman ja hyväksymän opetussuunnitelman mukaisesti.

Esitämme kohdan muuttamista seuraavasti: ”Tavoitteellisesti etenevä koulutus tarkoittaisi opetussuunnitelmaan perustuvaa opetusta. Koulutuksen järjestäjien hyväksymä taiteenalakohdainen opetussuunnitelma pohjautuisi valtakunnallisiin opetussuunnitelman perusteisiin, joissa kuvataan

opetuksen rakenteet ja perusteet sille, miten eri tai-teenalojen opinnoissa edetään eri tasoilla johdonmukaisesti ja pitkäjänteisesti.”

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Paikallisten opetussuunnitelmien sijaan olisi perustelutekstissä hyvä 3 §:n 1 momentin kohdalla todeta, että ”Opetussuunnitelman perusteet ovat Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetussuunnitelma kullekin taiteen alalle. ”

Pykälän 2 momentin perustelutekstissä esitämme kohdan ”oppilaitoskohtaiset erityispiirteet” poistamista. Ilmaisuihin ei kerro selvästi mitä sillä tarkoitetaan. Perustelujen on tarpeen olla tarkkarajainen, jotta Opetushallitus voi siinä annetuissa raameissa laatia kullekin taiteen alalle oppimäärän mukaisesti opetussuunnitelman perusteet. Ja jotta jokainen koulutuksen järjestäjä voi näiden pohjalta laatia ja hyväksyä omat opetussuunnitelmansa. Oppilaitosten tulee näitä toteuttaa omassa toiminnassaan ja opetuksessaan. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmissa huomioidaan paikalliset ja alueelliset erityispiirteet, käytettävissä oleva oppilaitosverkko, yhteistyö sekä opetussuunnitelman perusteista tulevat mahdolliset taiteen alakohtaiset erityispiirteet.

Laintasolla on syytä säätää koulutuksen järjestäjälle kuuluvista tehtävistä ja jättää käytännön toteutus sen ulkopuolelle.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Taiteen perusopetus on ministeriön lupaan perustuvaa koulutuksen järjestämistä. Lisäksi kunta voi omalla päätöksellään järjestää taiteen perusopetusta tavoilla, jotka sitä koskevassa laissa on määritellyt. Lain uudistamisen yhteydessä on havaittu, että koulutuksen järjestämiseen liittyviä tehtäviä ja velvoitteita on syytä tarkentaa, jotta kunnat, taidekasvatuksen- ja opetuksen kentällä toimivat sekä perheet ja huoltajat ymmärtävät taiteen perusopetuksen luonteen ja tavoitteet.

Esityksessä ehdotetaan kunnalle sen toimiessa koulutuksen järjestäjänä muutosta. Sen lisäksi että kunta voi järjestää opetusta omissa oppilaitoksissaan, kunta voisi sopia koulutuksen järjestämisestä yhdessä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Samoin ehdotetaan, että kunta voisi hankkia muuan julkisen tai yksityisen yhteisön taikka säätiön kanssa taiteen perusopetusta.

Tämä on merkittävin muutosta nykyiseen voimassa olevaan lainsäädäntöön ja se olisi tuotava selvemmin esille ja huomioida sen vaikutukset myös lakiesityksen 14 §:ään, jossa säädetään oppilaaksi ottamisesta.

Nykyisen lain 4 §:n mukaan kunta on voinut täydentää kunnan itse tuottamaa koulutusta ulkopuolisilta hankittavilla palveluilla, paitsi toisilta koulutuksen järjestämisluvan saaneilta organisaatioilta, myös muilta yhteisöiltä säätiöiltä. Työryhmän esityksessä ei enää edellytettäisi kunnalta itse tuotettua koulutusta.

Pykälän perusteluihin ehdotamme 1 momentin kohdalla lisäystä, että taiteen perusopetus on kunnalle vapaaehtoinen tehtävä. Lisäksi ehdotamme, että todetaan kunnan päättävän millä taiteen aloilla ja lisäksi missä laajuudessa opetusta järjestetään. Laajuus tarkoittaisi oppilaspaikkoja. Pykälän 1 momenttiin olisi hyvä lisätä nykyisessä laissa oleva maininta kuntalain soveltamisesta seuraavasti: Koulutuksen hallintoon sovelletaan kuntalakia ja sen nojalla annettua kunnan hallintosääntöä sekä yksityisen ja valtion järjestämän koulutuksen hallinnosta annettavaa lakia.

Pykälän 2 momentti vastaisi pääosin voimassa olevaa lakia. Siinä selventäisimme perustelutekstiin, että viittaamalla koulutuksen järjestämiseen muiden koulutuksen järjestäjien kanssa, sillä tarkoitetaan sopimista muiden taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjien kanssa. Perustelutekstin viimeinen virke olisi syytä muuttaa muotoon ”kuntien yhteistoiminnan muodoista säädetään tarkemmin kuntalain (41072015) 8 luvussa.” Tämä siksi että yhteistoiminnassa on kyse siitä, miten esimerkiksi vastuukuntana toimiva kunta toimii muiden vastuukuntasopimuksessa mukana olevien kuntien puolesta koulutuksen järjestäjänä.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan selvää muutosta nykylakiin. Tämä muutos vaatii edelleen selventämistä esityksen pykäliin ja perusteluteksteihin.

Voimassa olevan lain mukaan koulutuksen järjestäjät (ml. kunta) voivat hankkia osan palveluita paitsi toisilta koulutuksen järjestämisluvan saaneilta organisaatioilta myös muilta rekisteröidyiltä yhteisöiltä tai säätiöiltä. Voimassa olevan lain perusteluissa on todettu mahdollisuus täydentää koulutuksen järjestäjän itse tuottamaa koulutusta ulkopuolisilta hankittavilla palveluilla. Työryhmän esityksessä tätä mahdollisuutta ei enää rajattaisi osaan opetuksesta, vaan kunta koulutuksen järjestäjänä toimiessaan voisi sen vapaammin itse päättää hankkiiko kunta opetuksen täysin ulkopuolisilta.

Esityksessä on päädytty muutosehdotukseen tunnistaen taiteen perusopetuksen järjestämisessä ja tarjonnassa olevia haasteita liittyen opetuksen saatavuuteen taiteen eri aloilla alueittain. Saatavuusongelmaa helpottaisi se, jos kunta voisi hyödyntää laajemmin muiden koulutuksen järjestäjien sekä yksityisten tuottamaa opetustarjontaa saatavuuden turvaamiseksi.

Esityksessä on syytä selventää vielä, että niiden yksityisten palvelutarjoajien kohdalla, joilla ei ole ministeriön järjestämislupaa, kunta toimisi omalla päätöksellään koulutuksen järjestäjänä. Tällöin kunta sopii taiteen perusopetuksen toteuttamisesta palvelutarjoajien kanssa. Koska silloin kyse on käytännössä hankinnasta ja markkinoilla toimimisesta, jota säädellään laissa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (348/2007), olisi tämä syytä todeta esitettyä suoremmin sekä pykälässä että perusteluissa.

Ehdotamme 4§:n 3 momenttiin seuraavaa uutta muotoilua:

Kunta voi hankkia muulta julkiselta tai yksityistä yhteisöltä taikka säätiöltä taiteen perusopetusta. Koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta vastaa siitä, että sen hankkima opetus ja palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.

Pykälän 4§ perustelutekstiin ehdotamme muotoilua:

Pykälän 3 momentin mukaan kunta voisi lisäksi hankkia muulta julkiselta tai yksityistä yhteisöltä taikka säätiöltä taiteen perusopetusta. Koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta vastaisi siitä, että sen hankkima opetus ja palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. Muulla julkisella tai yksityisellä yhteisöllä taikka säätiöllä tarkoitetaan oppilaitoksia, joiden toimintaa ei rahoiteta opetustuntikohtaisella valtionosuudella eikä niiden toiminta perustu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämään taiteen perusopetuksen järjestämislupaan.

On huomioitavaa, että kunta ei voi siirtää koulutuksen järjestämistä ja siihen liittyviä tehtäviä toimijalle, jolla ei ole opetus- ja kulttuuriministeriön taiteen perusopetuksen järjestämislupaa. Kunta voisi pykälän 3 momentin mukaan toimia taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjänä ja hankkia esimerkiksi taiteen perusopetuksen toteuttamiseen liittyvän opetuksen muulta julkiselta tai yksityiseltä säätiöltä taikka yhteisöltä. Kunta vastaisi tällöin koulutuksen järjestäjänä, että opetus järjestetään tämän lain mukaisesti. Kunta vastaisi koulutuksen järjestäjälle tässä laissa säädettyistä tehtävistä ja velvoitteista, kuten julkisista hallintotehtävistä ja päätöksistä kuten nykyisinkin. Nämä koskevat esimerkiksi oppilaaksi ottamista, oppilasmaksuja, arviointia sekä todistuksen antamista, joita kunta koulutuksen järjestäjänä ei sopimuksin voi siirtää yksityiselle tai julkiselle yhteisölle tai säätiölle. Kunnan koulutuksen järjestäjänä tulee myös laatia ja hyväksyä taiteenaloakohtaiset opetussuunnitelmat sekä vastata siitä, että opetusta antavan oppilaitoksen rehtori ja opettajat täyttävät säädetyt kelpoisuusehdot. Esityksen säännöskohtaisia perusteluita tulisi täydentää siten, että julkista valtaa ja sen käyttämistä yksityisen edun tai oikeuden kannalta koskevista asioista tehtävää ei voida luovuttaa muille tahoille kuin viranomaisille, jos se vaarantaa perusoikeudet,

oikeusturvan tai hyvän hallinnon vaatimukset. Asia tulisi huomioida myös hallituksen esityksen luvussa 12 "Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys".

Koulutuksen järjestämisessä tulee ottaa huomioon julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2006) sekä arvolisäverolain (1501/1993) säännökset.

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kuten kohdassa 4§ ehdotamme samoin 5 §:n kohdalla, että pykälän 2 momentti muutetaan muotoon:

Järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä voi hankkia muulta julkiselta tai yksityistä yhteisöltä taikka säätiöltä osan taiteen perusopetusta. Koulutuksen järjestäjänä toimiva koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkima opetus ja palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.

Pykälän 5§ perusteluteksti olisi muutettava muotoon:

Pykälän 2 momentin mukaan järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä voi hankkia osan taiteen perusopetuksen opetuksesta ja palveluista muulta julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä taikka säätiöltä. Järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että sen hankkima opetus ja palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. Muulla julkisella tai yksityisellä yhteisöllä taikka säätiöllä tarkoitetaan oppilaitoksia, joiden toimintaa ei rahoiteta opetustuntikohtaisella valtionosuudella eikä niiden toiminta perustu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämään taiteen perusopetuksen järjestämislupaan.

Koulutuksen järjestäjä voisi esimerkiksi sopia, että taiteen perusopetusta toteutettaisiin joiltain osin yksityisen yhteisön toimesta. Kyse voisi olla esimerkiksi siitä, että luvan saanut koulutuksen järjestäjä tekee yksityisen yhteisön kanssa sopimuksen joidenkin oppimäärään sisältyvien opintojen tai oppimäärän osien hankkimisesta. Luvan saanut koulutuksen järjestäjä vastaisi koulutuksen järjestäjälle tässä laissa säädetyistä tehtävistä ja velvoitteista kuten julkisista hallintotehtävistä ja päätöksistä. Myönnetty koulutuksen järjestämislupa rajoittaa kuitenkin lähtökohtaisesti kaikkien

oppimäärään sisältyvien opintojen toteuttamisen siirtämisen muulle julkiselle tai yksityiselle yhteisölle tai säätiölle.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa opetus- ja kulttuuriministeriön luvan saanut koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että taiteen perusopetus järjestetään tämän lain mukaisesti. Luvan saanut koulutuksen järjestäjä vastaa tässä laissa säädetyistä tehtävistä ja velvoitteista kuten julkisista hallintotehtävistä ja päätöksistä kuten nykyisinkin. Päätökset koskevat esimerkiksi oppilaaksi ottamista, oppilasmaksuja, arviointia sekä todistuksen antamista, joita luvan saanut koulutuksen järjestäjä ei sopimuksin voi siirtää yksityiselle tai julkiselle yhteisölle tai säätiölle. Luvan saaneen koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä taiteenalakohtaiset opetussuunnitelmat sekä vastata siitä, että opetusta antavan oppilaitoksen rehtori ja opettajat täyttävät säädetyt kelpoisuusehdot. On huomiotavaa, että luvan saanut koulutuksen järjestäjä ei voi siirtää koulutuksen järjestämistä ja siihen liittyviä tehtäviä toimijalle, jolla ei ole opetus- ja kulttuuriministeriön taiteen perusopetuksen järjestämislupaa.

Koulutuksen järjestämisessä tulisi lisäksi ottaa huomioon julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2006) sekä arvolisäverolain (1501/1993) säännökset.

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälässä todetaan, että tässä laissa tarkoitettua koulutusta järjestetään taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa tai muissa oppilaitoksissa.

Taiteen perusopetuksen oppilaitos tarkoittaa esimerkiksi musiikkioppilaitoksia, kuvataidekouluja, kansalaisopistoja. On hyvä asia, että lainsäädäntö erikseen ei määrittele oppilaitoksia, vaan että taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjä voi itse päättää joustavasti oppilaitosverkostostaan. Tämä edistää myös yhteistyön tekemistä arjessa ja resurssien tehokkaampaa hyödyntämistä. Myös nykyisen lain perusteluissa on jätetty koulutuksen järjestäjän päättäväksi taiteen perusopetuksen oppilaitosten ja opetusta antavien yksiköiden muodostaminen.

Pykälän 2 momentissa todetaan muusta kuin taiteen perusopetusta. Taiteen perusopetusta järjestävät koulutuksen järjestäjät ja näiden oppilaitokset ja opetusyksiköt usein tarjoavat taiteen perusopetuksen ohella muutakin opetusta ja toimintaa jo tällä hetkellä. Tästä on haluttu erikseen säätää taiteen perusopetusta koskevassa laissa, jotta toisaalta tunnistetaan näiden toimijoiden muu opetus ja toiminta sekä toisaalta selvennetään sitä, että tämä muu ei ole tässä laissa tarkoitettua taiteen perusopetusta eikä siitä tässä laissa muutoin säädetä. Tätä on vielä syytä korostaa esitettyä enemmän.

Esitämme lisäystä 2 momentin perusteluihin: Pykälän 2 momentin mukaan taiteen perusopetuksen ohella voidaan järjestää myös muuta taiteen ja kulttuurin opetusta sekä muuta taide- ja kulttuuritoimintaa. Taiteen ja kulttuurin muulla opetuksella tarkoitettaisiin esimerkiksi taidekasvatusta, jota annetaan ennen taiteen perusopetuksen oppimäärään sisältyviä, tavoitteellisesti eteneviä opintoja. Muulla taide- ja kulttuuritoiminnalla tarkoitettaisiin myös esimerkiksi taide- ja kulttuurisisältöisiä työpajoja tai tapahtumia. Muu taiteen ja kulttuurin opetus sekä muu taide- ja kulttuuritoiminta ei ole tässä laissa tarkoitettua taiteen perusopetusta eikä tätä muuta taiteen ja kulttuurin opetusta sekä muuta taide- ja kulttuuritoimintaa voi rahoittaa opetustuntikohtaisella valtionosuudella.

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Yhteistyötä koskeva pykälä on uusi. Nykyisessä laissa yhteistyöstä on lain 4 §:ssä, jossa käsitellään yhteistyötä ja koulutuksen hankkimista. Tänä päivänä yhteistyötä tehdään eri tahojen kanssa hyvinkin paljon yhteisistä tapahtumista yhteisiin opettajiin ja tiloihin. Myös muussa opetuslainsäädännössä sekä laissa kuntien kulttuuritoiminnasta on yhteistyötä koskeva pykälä.

Tähän esitykseen sisältyvä yhteistyötä koskeva pykälä on väljä ja antaa koulutuksen järjestäjälle vapauden määritellä paikallisten olosuhteiden ja voimavarojen puitteissa yhteistyömuotoja, -tasoa ja -laajuutta. Yhteistyön kohdalla viitataan taiteen perusopetuksen ohella myös muuhun opetukseen ja taide- ja kulttuuritoimintaan, josta säädetään lain 9 pykälän 2 momentissa. Yhteistyötä voidaan tehdä kuntien omalla päätöksellä järjestämässä taiteen perusopetuksessa esimerkiksi tilojen käytössä sekä kuntien muussa taide- ja kulttuuritoiminnassa taiteen perusopetusta antavan oppilaitoksen ja muiden taidetoimijoiden välillä. Vastaavasti myös taiteen perusopetuksen luvan saanut koulutuksen järjestäjä voi tehdä yhteistyötä esimerkiksi kunnan kanssa taiteen perusopetuksen käytännön järjestämisessä sekä muussa toiminnassa. Perusteluissa viitataan esimerkiksi opetuksen pedagogiikan taikka oppimisympäristöjen kehittämiseen sekä opetuksen järjestämiseen ja yhteistyöhön tilojen käytössä.

Opetuksen järjestämiseen liittyen esitämme lisäystä perusteluihin: Yhteistyö voisi liittyä esimerkiksi toiminnan strategiseen kehittämiseen, opetuksen pedagogiikan ja oppimisympäristöjen monipuoliseen kehittämiseen sekä opetuksen järjestämiseen (huomioiden mitä pykälissä 4-6 säädetään) tai tilayhteistyöhön. Yhteistyön toteuttamisessa on huomioitava tässä laissa olevat säädökset, jotka määrittävät mm. koulutuksen järjestäjän tehtäviä ja velvoitteita ja koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä erona muuhun yhteistyöhön.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälässä säädettäisiin taiteen perusopetukseen myönnettävistä valtionosuuksista, opetustuntikohtaisen valtionosuuden vahvistamisesta huomioon otettavista tekijöistä sekä valtionavustuksista. Taiteen perusopetuksen rahoitus jakaantuisi edelleen kuntien peruspalvelujen valtionosuusrahoitukseen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön opetustuntikohtaiseen valtionosuusrahoitukseen. Kuntaliitto pitää tärkeänä, että kuten nytkin, myös jatkossa ministeriö voi myöntää kunnalle hakemuksesta oikeuden saada taiteen perusopetuksen laskennallista valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan.

Myös vapaan sivistystyön tuntikohtaisella valtionosuusrahoituksella voidaan taiteen perusopetusta antaa kansalaisopistoissa. Kansalaisopistojen tarjonta täydentää merkittäväällä tavalla taiteen perusopetuksen tarjontaa erityisesti pienemmissä kunnissa.

Esityksessä esitetään uudistettavan nimenomaan opetus- ja kulttuuriministeriön opetustuntikohtaisen valtionosuusrahoituksen määräytymisperusteita. Kuntaliitto pitää esitettäviä muutoksia oikeasuuntaisina. On tärkeää toiminnan laadun ja saatavuuden kannalta, että julkisen rahoituksen käyttöä seurataan ja kohdennetaan taiteen perusopetuksen tavoitteiden kannalta järkevästi niin, että rahoituksen turvin eri taiteen alojen opetusta voidaan tarjota eri puolilla maata, ja että toiminnan pariin voi iästä taikka taustasta riippumatta hakeutua. Valtionosuusrahoituksen turvin koulutuksen järjestäjän on mahdollista pitää oppilasmaksut matillisella tasolla ja myös, mikäli mahdollista, tarjota vapaaoppilaspaikkoja. Rahoituksessa on hyvä tunnistaa nykyistä paremmin tuntimäärien ohella oppilasmäärät ja oppimäärien suorittaminen. Yksilö- ja ryhmäopetus ovat tänä päivänä asioita joihin koulutuksen järjestäjä voi vaikuttaa ja pedagogisilla ratkaisulla päättää parhaalla mahdollisella tavalla tapahtuvasta opetuksesta, joka huomioi oppilaiden ja taiteen alan erityispiirteitä. Julkisen rahoituksen saamiseksi on luonnollista edellyttää, että opetusta tarjotaan mahdollisimman monelle opetukseen haluavalle.

Kunnat käyttävät vuosittain keskimäärin 16 euroa/asukas taiteen perusopetukseen, yhteensä 105 miljoonaa euroa. Avustuksia kunnat jakavat toiminnan edistämiseen lähes 150 milj. euroa. Maksutuottoja kunnat saavat opetuksen järjestämisestä yli 12 milj. euroa. Kunnat myös ostavat taiteen perusopetuksen palveluja lähes 9 miljoonalla eurolla. Kunnat myös avustavat yksityisiä taiteen perusopetuksen järjestäjiä.

On tärkeää tunnistaa, että vai osa kunnista on tuntiperusteisen valtionosuuden piirissä, jossa valtionosuus kattaa osan kustannuksista. Ja osa kunnista taas ei ole tuntiperusteisen valtionosuuden piirissä, jolloin kunta pääosin itse rahoittaa opetuksesta aiheutuvat kustannukset, joita oppilasmaksut kattavat vain osin. Jatkossakin kuntien on koulutuksen järjestäjänä toimiessaan varauduttava omarahoitukseen, mikäli kunta tarjoaa opetusta omissa oppilaitoksissaan taikka hankkii opetusta kuntalaisilleen. Kuntien omilla verotuloilla ja maksutuotoilla on entistä suurempi merkitys, miten kunnissa on mahdollisuuksia järjestää ja tukea toimintaa, joka ei ole kunnalle lakisääteistä, ja jossa kunta koulutuksen järjestäjänä sitoutuu monivuotiseen opetustoimintaan tarjoamalla oppimäärän mukaiset tunnit oppilailleen (kunnan oma tuotanto ja myös hankittu).

Kaikille taiteen perusopetuksen järjestäjille aiheutuu uudistuksesta todennäköisesti lisää kustannuksia. Johtuen muun muassa siitä, että on laadittava uudet opetussuunnitelmat ja aiempaa enemmän myös raportoitava opetuksesta Opetushallitukselle. Esitykseen sisältyvä yleisen oppimäärän ja laajan oppimäärän korvaaminen yhdellä oppimäärällä, jonka vähimmäistuntimäärä on 1000 tuntia, tulee nostamaan erityisesti yleistä oppimäärää tarjoavien kustannuksia, kun tuntimäärä korottuu puolella.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Tämä pykälä on nykyisen lain mukainen. Esityksessä ollaan laajentamassa kunnan mahdollisuuksia hankkia opetusta nykyistä laajemmin muualta. Koska nykyisen lain koulutuksen järjestämiseen ja hankintaan liittyviä säädöksiä esitetään muutettavaksi, ministeriön on syytä vielä selvittää, että kunta koulutuksen järjestäjänä (taikka luvan saanut koulutuksen järjestäjä) voivat tehdä oppilaaksiottopäätöksiä siinä tapauksessa, että kunta koulutuksen järjestäjänä hankkii opetuksen muualta. Kunta toimiessaan koulutuksen järjestäjänä vastaa siitä, että opetus on tämän lain mukaista. Oppilaaksiottopäätös on hallintopäätös, jolla koulutuksen järjestäjä osoittaa oppilaalle tietyn opetuspaikan. Kunta tai yksityinen koulutuksen järjestäjä ei näitä hallintopäätöksiä voi myöskään siirtää muille kuin toisille viranomaisille. Oppilaaksi ottamisen lisäksi koulutuksen järjestämiseen sisältyy myös muita julkista valtaa sisältäviä tehtäviä, jotka tulee tunnistaa.

Oppilaaksi ottamisella kunta sitoutuu ao. oppilaaseen turvaamalla tämän oikeuden saada taiteen perusopetusta lain edellyttämällä tavalla - oli sitten kyseessä kunnan oma opetus taikka muualta hankittu opetus.

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Esitys lisää taiteen perusopetusta järjestävien kuntien ja luvan saaneiden yksityisten hallinnollista taakkaa tietojensaannin lisääntymisen vuoksi.

Taiteen perusopetuksen kansallinen tietojenkeruu on ollut ohutta, mikä on vaikeuttanut riittävän tiedon saamista toiminnasta ja koulutuksen järjestämisestä. Tietoja on kerätty lähinnä tuntiperusteisen valtionosuusjärjestelmän puitteissa eikä se ole tavoittanut esimerkiksi kuntien omalla päätöksellä toteuttamaa opetustoimintaa riittävällä tavalla. Kuntaliitto kannattaa tiedonsaannin maltillista lisäystä siltä osin, kun se on tarkoituksenmukaista esimerkiksi järjestämislupien edellytysten täyttymisen sekä taiteen perusopetuksen alueellisen tarjonnan arvioimiseksi.

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Kannatamme muutettuna pykälän 23 siirtymäsäännöstä, jossa säädetään opetussuunnitelman perusteista sekä opetussuunnitelmia koskevasta siirtymäsäännöksestä.

Nyt esityksessä todetaan, että 2026–2027 uudistetaan opetussuunnitelman perusteet ja uudet opetussuunnitelman perusteiden mukaiset opetussuunnitelmat tulee ottaa käyttöön viimeistään 1. elokuuta 2028. Näemme että ehdotus on liian väljä eikä turvaa kunnille ja koulutuksen järjestäjille riittävää valmistelu-aikaa laatia opetussuunnitelman perusteiden pohjalta omat

opetussuunnitelmansa, mikäli opetussuunnitelman perusteet valmistuvat vasta vuoden 2027 lopussa.

Esitämme muutosta: Tarkoituksena on, että opetussuunnitelman perusteet uudistettaisiin vuosien 2026—2027 aikana siten, että koulutuksen järjestäjille vähintään 12 kuu-kautta aikaa opetussuunnitelmien laatimiseen.

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Kuntaliitto näkee työryhmän esityksen olevan kunnianhimoinen ja oikeasuuntainen. Uudistus on laaja ja sisältää merkittäviä muutoksia nykyiseen taiteen perusopetusta koskevaan lainsäädäntöön ja valtionrahoitukseen. Työryhmän esityksen rahoitusta koskevat ehdotukset kohdistuvat opetus- ja kulttuuriministeriön taiteen perusopetuksen tuntiperusteiseen valtionosuusjärjestelmään.

Taiteen perusopetus on lailla säädeltyä ja luvanvaraista. Taiteen perusopetuksen järjestäminen perustuisi edelleen opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämislupaan sekä kunnat omaan päätökseen toimia koulutuksen järjestäjänä. Kummassakin tapauksessa opetuksen tulee perustua taiteen perusopetusta koskevaan lainsäädäntöön. Koulutuksen järjestäjinä toimivat eivät voi koulutuksen järjestämislupaa sekä siihen liittyviä tehtäviä siirtää sellaiselle toimijalle, jolla ei järjestämislupaa ole.

Kuntaliiton lausunnossa keskitytään erityisesti kunnan rooliin sen toimiessa koulutuksen järjestäjänä. Taiteen perusopetus on kunnille vapaaehtoinen tehtävä. Työryhmän ehdotuksessa on haluttu laajentaa kuntien mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä toisten koulutuksen järjestäjien kanssa sekä hankkia sopimuksella opetusta sellaisilta julkisilta tai yksityisiltä yhteisöiltä ja säätiöiltä, joilla ei omaa järjestämislupaa ole. Kuntien kuntalain (410/2015) yhteistoiminnan muotoihin on myös haluttu viitata esityksessä, koska kunta voi toimia esimerkiksi vastuukuntana muille kunnille taiteen perusopetuksen järjestämisessä.

Kuntaliitto pitää työryhmän ehdotusta kannatettavana, mutta näkee, että esitys kaipaavaa vielä täsmennyksiä erityisesti siltä osin, kun kunta hankkii opetusta pääosin muualta. Yksi uudistuksen keskeistä tavoitteista oli selventää nykyistä lainsäädäntöä järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä ja toisaalta laajentaa kuntien koulutuksen järjestämiseen liittyviä mahdollisuuksia niin, että jatkossa kunta voisi laajemmin hankkia opetusta muualta. Esitykseen on jo saatu jäsenneiltyä nykyistä selvemmin järjestämiseen liittyviä velvoitteita, mutta vielä on selventämistä vaativia asioita, joita tuomme tässä lausunnossa esille.

Työryhmän esitys uudeksi taiteen perusopetusta koskevaksi laiksi sisältää monia isoja, rakenteellisia uudistuksia koskien erityisesti rahoitusta ja oppimääriä. Saatavuuden toteutumisen kannalta lisärahoitusta tullaan tarvitsemaan varsinkin niille, jotka tarjoavat tällä hetkellä yleistä oppimäärää eri taiteenaloilla. Näin opetusta voidaan tarjota jatkossakin ja turvata samalla alueellista saatavuutta. Erityisesti kunnat ovat omilla päätöksillään yleistä oppimäärää tarjonneet asukkailleen ja sitä kautta ylläpitäneet eri taiteenalojen tarjontaa.

Yhteen oppimäärään siirtymisellä ja minimituntimäärän nostamisella halutaan turvata taiteen perusopetuksen riittävän pitkä ja laadukas opetus niille, jotka haluavat sen jälkeen hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin. Lisäksi on haluttu vahvistaa ajatusta, että taiteen perusopetuksella on oma profiilinsa erotuksena muusta taideharrastamisesta. Työryhmä haluaa korostaa taiteen perusopetuksen roolia koulutusjärjestelmän osana. Kuitenkin valtaosalle opetukseen hakeutuvia kyseessä on harrastustoiminnasta, jossa ei tavoitella taiteenalan ammattilaisuutta. Esitys on kompromissi. Sen yhteydessä myös tunnistettiin niin kansalaisopistojen kuin lastenkulttuurikeskusten arvokas ja laadukas muu taidekasvatustyö, joka ei ole taiteen perusopetusta. Kuntien kulttuuritoimintalain mukaisesti kuntien tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa sekä tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Jokainen kunta päättää itse niistä toimista ja palveluista, joilla se em. tehtäviä toteuttaa.

Esityksessä ei ole riittävällä tavalla tuotu esille kuntien kannalta keskeistä muutosta nykyiseen voimassa olevaan lakiin taiteen perusopetuksesta. Voimassa olevassa lainsäädännössä säädetään kunnan omaa tuotantoa täydentävän opetuksen hankkimisesta (4§) seuraavaa: ”Taiteen perusopetuksen järjestäjät voisivat hankkia osan koulutuksesta soveltuvilta koulutuspalveluiden tuottajilta nykyistä vapaammin. Kysymys olisi mahdollisuudesta täydentää koulutuksen järjestäjän itse tuottamaa koulutusta ulkopuolisilta hankittavilla palveluilla. Koulutuksen järjestäjät voisivat hankkia palveluita paitsi toisilta koulutuksen järjestämisluvan saaneilta organisaatioilta myös muilta rekisteröidyiltä yhteisöiltä tai säätiöiltä.” (s. 44, he 86/1997.)

Tässä esityksessä esitetään, ettei enää rajausta esitetä sille, miten paljon kunta koulutuksen järjestäjänä voisi opetusta muualta hankkia. Tästä säädetään työryhmän esityksen 4§:ssä. Koska kyseessä on muutos nykyiseen lainsäädäntöön, tulisi tämä muutos käydä selvemmin ilmi hallituksen esityksessä, osana nykyisen lain kuvausta sekä esityksen vaikutuksien arviointia.

Nykylain toimivuutta ja muutostarpeita käydään läpi luvussa 2.2 laki taiteen perusopetuksesta. Sivulla 17 käsitellään lain 4§:ää, josta todetaan että ”Lain 4 §:n mukainen muotoilu koulutuksen hankkimisesta on aiheuttanut epäselvyyksiä koulutuksen järjestäjille, mikä on saattanut johtaa erilaisiin toimintatapoihin liittyen taiteen perusopetuksen hankkimiseen. Asiaa olisikin syytä selventää, minkä lisäksi koulutuksen järjestäjien vastuita olisi syytä täsmentää. Nykyisessä laissa säädetään myös vain koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä. On katsottu, että ehdotettavassa laissa olisi hyvä säätää myös muiden yhteisöjen kanssa toteutettavasta yhteistyöstä.”

Edellä mainittuun kohtaan olisi syytä lisätä opetuksen hankintaan liittyvä muutos, josta edellä totesimme: On tarpeen muuttaa lakia niin että kunta voisi nykyistä laajemmin hankkia muulta julkiselta tai yksityistä yhteisöltä taikka säätiöltä taiteen perusopetusta.

Sivulla 38 todetaan, että ”Koulutuksen järjestäminen perustuisi edelleen ministeriön myöntämään järjestämislupaun tai kunnan omaan päätökseen toimia taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjänä.” Tähän kohtaan olisi syytä todeta edellä mainittu keskeinen muutos nykyiseen lakiin myös, että kunnan toimiessa omalla päätöksellään koulutuksen järjestäjänä, se voisi hankkia opetusta muulta julkiselta taikka yksityiseltä yhteisöltä taikka säätiöltä. Koulutuksen järjestäjänä toimiva kunta vastaa siitä, että sen hankkima opetus ja palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti.”

Taiteen perusopetuksen saatavuutta halutaan lisätä muun muassa niin, että huomioidaan kunnissa oleva tarjonta ja mahdollisuudet, jotka vaihtelevat alueittain. Jotta luodaan mahdollisuuksia saatavuuden ja saavutettavuuden edistämiseksi myös niissä kunnissa ja alueilla, joissa ei kunnan omaa taiteen perusopetusta taikka ministeriön lupaan perustuvaa opetustoimintaa ole tarjolla. On nähty tarpeelliseksi lakiin laajentaa kunnalla käytössään olevia mahdollisuuksia hankkia taiteen perusopetuksen opetusta muilta julkisilta ja yksityisiltä yhteisöiltä taikka säätiöiltä.

Muita korjausehdotuksia:

Vaikutukset valtionosuuteen oikeutettujen koulutuksen järjestäjien talouteen (4.2.1.2) luvussa on s. 33 viitattu yksikköhintoihin monikossa, vaikka taiteen perusopetuksessa määritellään vain yksi yksikköhinta, arvonlisäveroton hinta euroa/opetustunti valtion talousarvioon.

Vaikutukset koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten toimintaan (4.2.2) luvussa viitataan s. 36 opetussuunnitelman laadintaan ja siihen, että ne olisi tehtävä yhteistyössä ja huomioitava oppilaitoskohtaiset ominaispiirteet. Tästä olemme jo todenneet ehdotuksen 1 pykälän kohdalla. Esitämme tätä poistettavaksi.

Selkee Johanna

Suomen Kuntaliitto ry - Kuntaliitto/ hyvinvointi- ja sivistisyksikkö